

Διαχείριση και Ανάδειξη
Χώρων και Μνημείων

Διαχείριση και Ανάδειξη Χώρων και Μνημείων

Management and Presentation of Sites & Monuments

DIADRASIS SYNERGIES
open space for intellectual interaction

Όταν η πολιτική, αντί να στηρίζει, εμπλέκεται στην πολιτιστική διαχείριση

When politics, rather than being supportive, become involved in cultural management

Ασπασία Λούβη

ΠΡΩΗΝ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΑΠ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ-BYΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΟΣ

louviaspasia@gmail.com

Περίληψη

Ο νέος Οργανισμός του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων (ΤΑΠ) στάθηκε η αιτία για να αποπεμφθεί τον Αύγουστο του 2017 το Διοικητικό του Συμβούλιο (ΔΣ) που είχε συντάξει τον προηγούμενο. Ο νέος Οργανισμός δεν προβλέπει μόνον την ανασυγκρότηση του Ταμείου σε γερές βάσεις, αλλά και την συμβολή του στην ενίσχυση της πολιτιστικής πολιτικής της χώρας. Η σχεδιασθείσα εξυγίανση του Ταμείου σημαίνει πολλαπλασιασμό των εσόδων του ΤΑΠ. Στις βασικές αρχές του περιλαμβάνεται η κατάθεση και η εγγραφή του συνόλου των εισπράξεων του στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ), όχι βεβαίως μόνον για την αντιμετώπιση των λειτουργικών εξόδων των Εφορειών Αρχαιοτήτων. Οι νέες δομές λειτουργίας του Ταμείου και ο πολλαπλασιασμός των εσόδων του εξασφαλίζουν τις οικονομικές δυνατότητες, αλλά και τις θεσμικές βάσεις για την εφαρμογή μιας σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής του κράτους, που θα αφορά τον αρχαίο, τον μεσαιωνικό, τον νεώτερο και τον σύγχρονο πολιτισμό της χώρας.

Abstract

The setting up of the new Internal Organization for the Archaeological Resources Fund (ΤΑΠ) resulted, in August 2017, in the dismissal of the Board of Directors responsible for drafting the former one. The new Internal Organization aims not only at the reconstitution of the Fund based on more solid foundations but also at strengthening Greek cultural policies. The planned consolidation of the Fund signifies a proliferation of the Fund's revenues. Among its basic principles is that all Fund revenues be deposited and recorded as part of the operational budget of the Ministry of Culture and Sports; not just covering the operating costs of the Ephorates of Antiquities. The new operating potential of the Fund and the proliferation of its revenues ensure its financial potentiality and provide the institutional framework for the application of a modern cultural policy by the state, one which reflects the country's ancient, medieval, modern and contemporary culture.

Τα τεκμήρια των χωρίς διακοπή επάλληλων περιόδων του ελληνικού πολιτισμού, από την προϊστορική ως τη σύγχρονη εποχή, χρειάζονται πάρα πολλά χρήματα για να εντοπισθούν, για να συντηρηθούν, για να μελετηθούν και πολύ περισσότερα για να αναδειχθούν, να καταστούν προσιτά στο ευρύ κοινό και τέλος να αποδώσουν έσοδα για το κράτος. Μέσα στο πλαίσιο αυτής της λογικής δημιουργήθηκε το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠ) πριν από σαράντα περίπου χρόνια. Είναι δύσκολο να προσδιορίσει κανείς σήμερα από πότε το Υπουργείο έχει μετατρέψει το ΤΑΠ σε μέσο κάλυψης και εκτάκτων αναγκών του, που παγιώθηκαν, αλλά και συγκάλυψης ενεργειών που δεν ωφέλησαν ποτέ ούτε το ΤΑΠ ούτε το Υπουργείο. Η εξυγίανση της Δημόσιας Διοίκησης άλλωστε είναι ένα από τα πιο δυσεπίλυτα προβλήματα της χώρας μας: Οι διάφοροι άσχετοι με την πολιτιστική διαχείριση πολιτικοί, μόλις χρίζονται από την εκάστοτε κυβέρνηση υπουργοί του ΥΠΠΟΑ δεν σταματούν να αποκαλούν τον πολιτισμό «βαριά βιομηχανία της χώρας», αλλά ελάχιστα τους έχει απασχολήσει το πως αυτή η βιομηχανία θα αρχίσει να παράγει. Κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι όχι μόνο δεν γνωρίζουν πώς αυτό θα επιτευχθεί, αλλά δεν έχουν ούτε τη στοιχειώδη πρόνοια να ακούσουν και να στηρίζουν τους επαίοντες, αν καμιά φορά τύχει να τους βρουν μπροστά τους. Όταν μάλιστα άνθρωποι του πολιτισμού γενικώς ενδυθούν τη μηλωτή του πολιτικού, τότε το αποτέλεσμα γίνεται επικίνδυνο, γιατί το θέμα της διαχείρισης του πολιτισμού στη χώρα μας πρέπει να τεθεί υπεράνω μεγάλων και μικρών πολιτικών συμφερόντων και μικροπολιτικών ισορροπιών, τις οποίες είναι υποχρεωμένοι να υπηρετούν οι πολιτικοί και της εκάστοτε κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης, προφανώς. Στον τόπο μας, ίσως και παντού, οι πολιτικοί ισορροπούν ανάμεσα σε πλείστα συμφέροντα εθνικά, πολιτικά, οικονομικά, ιδεολογικά κ.ά. Ολα τούτα όμως δεν χωράνε στη διαχείριση του πολιτισμού, γιατί εάν αυτά παρεμβληθούν λειτουργούν εις βάρος του!

Το ΔΣ του ΤΑΠ από τον Απρίλιο του 2015 ως τον Αύγουστο του 2017, (2.4.2015-7.8.2017) προέκυψε από μια σπάνια συγκυρία: στελεχώθηκε από μια ομάδα επιστημόνων, τη σύνθεση και τον στόχο της οποίας καθόρισε μεν η πολιτική ηγεσία η οποία ποτέ, ως το τέλος του 2016, για να είμαστε ακριβείς, δεν επενέβη στο έργο της, ακόμη και εάν θίγονταν συμφέροντα κομματικών οπαδών της.

Η ανακοίνωση είναι βασισμένη στο συντελεσθέν έργο από το ΔΣ του ΤΑΠ κατ' αυτή την περίοδο γιατί είναι σκόπιμο να αναδειχθεί πόσο ο διαχωρισμός της άσκησης της πολιτιστικής διαχείρισης από την άσκηση της πολιτικής θα ήταν επωφελής για τον τόπο. Αυτό το ΔΣ αποπέμφθηκε από Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού, της ίδιας κυβέρνησης· γεγονός που αφήνει πάντα αναπάντητο το ερώτημα, πρόκειται άραγε περί επιλογών της συγκεκριμένης Υπουργού ή περί επιλογών της ίδιας της κυβέρνησης; Σε κάθε περίπτωση στις αρχές Αυγούστου 2017 μετά από 28 μήνες συστηματικής εργασίας του ΔΣ του ΤΑΠ, η Υπουργός αναζητούσε νέα μέλη για να συστήσει ένα ΔΣ εξ αρχής και η αλήθεια είναι ότι δυσκολεύτηκε αρκούντως. Το ΔΣ του ΤΑΠ, είχε δουλέψει επί 2,5 χρόνια έχοντας ως κύριο στόχο το πολύ δύσκολο έργο της εξυγίανσης του ΤΑΠ, είχε όμως στη φαρέτρα του και όπλα που δεν ευτύχησαν να έχουν πολλά προηγούμενα διοικητικά συμβούλια: α) ήταν απαλλαγμένο από συνδικαλιστικές εκπροσωπήσεις και β) όλα τα μέλη του είχαν επιτυχή εμπειρία στους απαραίτητους για το ΤΑΠ τομείς της πολιτιστικής διαχείρισης: αρχαιολόγοι και οικονομολόγοι, δικηγόροι εξειδικευμένοι σε νομικά ζητήματα του δημόσιου τομέα και στελέχη με σπουδές στο marketing και το design.

Κύριος στόχος του ΔΣ ήταν να διατηρήσει, βάσει ενός νέου οργανισμού, τον δημόσιο χαρακτήρα της λειτουργίας του ΤΑΠ μέσα από ένα πιο ευέλικτο, αλλά άκρως ελεγχόμενο σχήμα λειτουργίας. Προς τούτο επιβαλλόταν η συστηματική μελέτη των παθογενειών του παρελθόντος, των σημερινών δυνατοτήτων του κράτους και η διατύπωση πρότασης για ένα Νέο Οργανισμό, που θα απέκλειε τη δυνατότητα αναπαραγωγής των παθογενειών και την πορεία του ανεξέλεγκτου χρήματος προς πάσα κατεύθυνση. Η υιοθέτηση συγκεκριμένων στόχων με προγραμματισμό ήταν μονόδρομος γιατί:

1. Το ΤΑΠ λειτουργούσε με τον Οργανισμό του 1977, στον οποίο δεν προβλέπονταν θέσεις πτυχιούχων ούτε λογιστικής, ούτε πληροφορικής. Το Λογιστήριο δεν απασχολούσε ούτε έναν λογιστή (!) και πορευόταν με τις υπηρεσίες διοικητικών υπαλλήλων.
2. Είχε διάτρητο σύστημα έκδοσης και ελέγχου εισιτηρίων, με αποτέλεσμα την τεράστια διαφυγή εσόδων του κράτους.
3. Τα πωλητήρια είχαν όχι μόνον περιορισμένο αριθμό πωλητέων αντικειμένων, λόγω της αδυναμίας του συστήματος να

διεξαγάγει διαγωνισμούς κλίμακος, αλλά και παθητική λειτουργία, γιατί τα έσοδα υπολείπονταν των εξόδων παραγωγής.

4. Χρέη πωλητών εκτελούσαν οι αρχαιοφύλακες, οι οποίοι εκβιαστικά ζητούσαν να καρπώνονται το 12% επί των εισπράξεων των πωλητέων.
5. Τα αναψυκτήρια παρείχαν κακές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να εκτίθεται η χώρα διεθνώς. Η τεράστια ανεπάρκεια του συστήματος λειτουργίας του ΤΑΠ ήταν περισσότερο από έκδηλη σ' αυτόν τον τομέα. Τα μεγάλα αναψυκτήρια στην Ακρόπολη, στους Δελφούς, στην Ολυμπία και άλλους σημαντικούς χώρους και μουσεία βρίσκονταν επί σειράν ετών στα χέρια τριών οικογενειών. Σε μερικά μάλιστα από αυτά είχαν λήξει οι συμβάσεις τους, αλλά παρ' όλα αυτά παρέτειναν την παραμονή τους με συνεχείς προσχηματικές προσφυγές στη δικαιοσύνη.

Οι επιλογές για την εξυγίανση δεν ήταν πολλές, όταν μάλιστα το υφιστάμενο πλαίσιο ήταν άκρως αρνητικό: το προσωπικό του ΤΑΠ δεν μπορούσε να ανταποκριθεί σε απαιτήσεις ριζικής αναδιοργάνωσης. Στάθηκε αδύνατη η κατ' εξαίρεσιν πρόσληψη μόνιμου προσωπικού τριών λογιστών και τριών διπλωματούχων πληροφορικής ή έστω η συνεργασία με μια εταιρία που θα παρείχε ανάλογες υπηρεσίες. Η προηγούμενη αποτυχία του ΟΠΕΠ (Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού) δεν επέτρεπε ούτε τη σκέψη ιδιωτικοποίησης του φορέα· άλλωστε, όλα τα μέλη του ΔΣ επιθυμούσαν τη διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα του ΤΑΠ, γιατί πιστεύαν ότι μπορούσαν να πετύχουν τον στόχο υπό έναν όρο: την ύπαρξη πολιτικής βούλησης για την πραγματική εξυγίανση του δημόσιου τομέα.

Ήταν σαφές ότι οι αντικειμενικές συνθήκες, κάτω από τις οποίες έπρεπε να γίνουν ριζικές αλλαγές στο ΤΑΠ, έδειχναν ένα αδιέξοδο. Τότε το ΔΣ πήρε μια γενναία απόφαση: να αναλάβουν τα μέλη του, ανάλογα με την ειδικότητά του το καθένα, τον ρόλο που έπρεπε να παίζει το ανθρώπινο δυναμικό του ΤΑΠ αν είχε την κατάλληλη στελέχωση. Η προσπάθεια των επτά μελών του ΔΣ στηρίχθηκε και από ένα λογιστή, που κατέστη δυνατόν να αποσπαστεί από το ΥΠΠΟΑ. Όπως ήταν αναμενόμενο το ΔΣ προσέκρουσε αμέσως στη δύναμη της αδράνειας σχεδόν του συνόλου των υπαλλήλων του

ΤΑΠ. Λιγότερο αναμενόμενο ήταν το ανελέητο χτύπημα των ΜΜΕ, που συνδύαζαν την όποια επιτυχία ή αποτυχία του εγχειρήματος με τη συμπολιτευτική ή αντιπολιτευτική διάθεση του καθενός, και τον περίφημο «πολιτικό χρόνο»!

Οι αλλαγές, όμως, απαιτήσαν πραγματικό χρόνο για να πραγματοποιηθούν. Κάτω από αυτές τις συνθήκες δημιουργήθηκαν άτυπες ομάδες εργασίας μεταξύ των μελών του ΔΣ και αποφασίστηκε οι εργασίες των ομάδων να γίνονται ταυτοχρόνως, γιατί όλοι οι στόχοι ήταν αλληλένδετοι μεταξύ τους. Απαιτήθηκε μια διερευνητική περίοδος έξι μηνών περίπου για να καταγραφούν οι παθογένειες σε βάθος χρόνου και να τεθούν οι νέοι στόχοι, που ήταν πλέον σαφείς:

1. Σύνταξη σχεδίου Νέου Οργανισμού.
2. Έλεγχοι στα εισιτήρια Αρχαιολογικών Χώρων και Μουσείων.
3. Αύξηση Εσόδων και Χρηματοδότησης προς το ΥΠΠΟΑ.
4. Μελέτη για την εγκατάσταση ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων (ERP) και εγκατάσταση ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-ticketing).
5. Αύξηση της Παραγωγής Πωλητέων.
6. Αναδιοργάνωση Λειτουργίας Πωλητηρίων.
7. Εξυγίανση Λειτουργίας Αναψυκτηρίων.
8. Εξυγίανση της απαράδεκτης μεθόδου καταβολής αποζημιώσεων για τις Απαλλοτριώσεις.
9. Εξυγίανση καταβολής αποζημιώσεων για τις Στερήσεις Χρήσεων Γης σε δικαιούχους και κυρίως μη δικαιούχους.
10. Εκκαθάριση του ΟΠΕΠ, την οποία κανείς δεν αναλάμβανε να διεκπεραιώσει παρ' όλο που ο ΟΠΕΠ είχε κλείσει από πολλών ετών.

Το επίμαχο θέμα του Οργανισμού

Γρήγορα κατέστη απολύτως σαφές ότι το μοναδικό εργαλείο για να πετύχουν όλες οι άλλες ριζικές αλλαγές, αλλά και να κατοχυρωθούν όλα τα μέτρα εξυγίανσης και ανάπτυξης των δραστηριοτήτων του ΤΑΠ ήταν ένας νέος Οργανισμός. Απαραίτητη ήταν η επίσπευση όλων των διαδικασιών για την ψήφισή του από τη Βουλή των Ελλήνων. Ο νέος Οργανισμός έπρεπε να προβλέπει τη θεσμοθέτηση των ριζικών αλλαγών στο ΤΑΠ, και δια της δημιουργίας νέων Διευθύνσεων και

Τμημάτων, και δια της πρόβλεψης νέων οργανικών θέσεων εργασίας, όπως πτυχιούχων οικονομικών, λογιστικής, πληροφορικής, marketing, design, διαχειριστών εισπράξεων, πωλητών κλπ.

Ο Οργανισμός βάσει του οποίου λειτουργούσε και συνεχίζει να λειτουργεί το ΤΑΠ (2.12.2017) βρίσκεται πίσω από τις περισσότερες παθογένειες που ταλανίζουν το Ταμείο. Χρονολογείται από το 1977· τότε όμως εξυπηρετούσε τις ανάγκες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας εκείνης της εποχής, με τον τότε τουρισμό, τους τότε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, που σήμερα έχουν πολλαπλασιαστεί, ενώ οι απαιτούμενες παροχές και υπηρεσίες στους επισκέπτες έχουν πλήρως αλλάξει. Η αύξηση των επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, που οφείλεται κυρίως στους κοινοτικούς πόρους, ώστε σήμερα να ανέρχονται σε 300 περίπου, συνοδεύθηκε από την κατασκευή νέων πωλητηρίων και αναψυκτηρίων, που σήμερα ξεπερνούν τα 80, τα οποία έχουν κατασκευαστεί άκριτα και χωρίς μελέτες βιωσιμότητας.

Και ενώ συνέβαιναν όλ' αυτά τα ανορθόδοξα, ανορθόδοξος ήταν και δυστυχώς παραμένει, και ο τρόπος με τον οποίο χρηματοδοτούνται οι δαπάνες του ΥΠΠΟΑ από το ΤΑΠ. Ήταν νομικά κατοχυρωμένο ότι το 40% από τα ετήσια διαθέσιμα που καταγράφει το ΤΑΠ την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους αποδίδεται το επόμενο έτος στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών του ΥΠΠΟΑ για να χρηματοδοτηθούν οι λειτουργικές ανάγκες του Υπουργείου και των Εφορειών Αρχαιοτήτων. Αυτή η αναδιανεμητική λειτουργία του ΤΑΠ είναι απολύτως θεμιτή και διαφανής, διασφαλίζοντας τον πλήρη έλεγχο των δαπανών από τη ΓΔΟΥ του Υπουργείου (Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών).

Παράλληλα, όμως, κατά περίεργο τρόπο μεγάλα ποσά που επίσης αφορούν δαπάνες του ΥΠΠΟΑ, διατίθενται κατ' ευθείαν από το ΤΑΠ σε διάφορες κατηγορίες εργαζομένων του Υπουργείου, όπως οι αρχαιοφύλακες και όχι μόνον. Αυτές οι κατηγορίες ενώ είναι υπάλληλοι του ΥΠΠΟΑ, και προφανώς εισπράττουν τον μισθό τους από το Υπουργείο, εισπράττουν κατά ανορθόδοξο τρόπο τις αποζημιώσεις για τις υπερωρίες τους κατ'ευθείαν από το ΤΑΠ. Δηλαδή από ένα ανεξάρτητο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ). Οι οικονομικές υπηρεσίες του ΤΑΠ που τις πληρώνουν, εκτός των αντικειμενικά περιορισμένων δυνατοτήτων της στελέχωσής τους, δεν έχουν καν το δικαίωμα να ασκήσουν οποιονδήποτε

έλεγχο για να πιστοποιήσουν εάν οι αναγραφόμενες υπερωρίες έχουν όντως συντελεσθεί (!). Μάλιστα η ανορθόδοξη πληρωμή των κατά τεκμήριο διογκωμένων υπερωριών στηρίζεται στην παράλογη ακολουθία του συνεχώς προβαλλόμενου επιχειρήματος των αρχαιοφυλάκων: «αφού δεν είμαστε υπάλληλοι του, το ΤΑΠ δεν δύναται να μας ασκήσει κανέναν έλεγχο». (Όπερ έδει δείξαι). Έτσι το ΤΑΠ προωθεί το διεκδικούμενο κάθε μήνα ποσό των υπερωριών στο Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο, επίσης κατά τεκμήριο, δεν ασκεί ουσιαστικό έλεγχο αλλά αρκείται στην ακολουθία της της μη νόμιμης πορείας που φτάνει εξαγνισμένη στα γραφεία του κάτω από την υπογραφή του εκάστοτε προέδρου του ΔΣ του ΤΑΠ! Η σκοπιμότητα αυτής της ακολουθίας είναι σαφής, γιατί ουδέποτε αυτά τα μεγάλα ποσά των υπερωριών δεν εμφανίστηκαν στον προϋπολογισμό του ΥΠΠΟΑ. Το λογικό, το σωστό, το έντιμο θα ήταν εξ αρχής το ποσοστό του 40% να έχει αυξηθεί τόσο, ώστε κάθε χρόνο να περιλαμβάνει και τις προϋπολογισθείσες υπερωρίες των αρχαιοφυλάκων ή ακόμη και το σύνολο των εισπράξεων του ΤΑΠ να πηγαίνει στο ΥΠΠΟΑ πλην των λειτουργικών εξόδων του ΤΑΠ. Με αυτό τον τρόπο η διαχείρισή τους θα γινόταν από τον μοναδικό φορέα που είναι αρμόδιος για το πράξει, δηλαδή το ΥΠΠΟΑ, το οποίο μόνον έτσι, θα αναγκαζόταν να αναλάβει την ευθύνη των επιβαλλομένων διαυγών ελέγχων με σαφείς διαδικασίες ώστε να είναι σε θέση να τους τοποθετήσει κάτω από τον μεγεθυντικό φακό του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Φέτος μάλιστα, το συνδικαλιστικό όργανο των αρχαιοφυλάκων, σύμφωνα με δήλωση του προέδρου του στον Τύπο, διεκδικεί 17 εκ. ευρώ από τα έσοδα του ΤΑΠ για τις υπερωρίες των μελών του (Εφημερίδα «Τα Νέα» Τρίτη 18/6/2017, σελ. 32-33). Είναι χαρακτηριστικό ότι όταν ανακοινώθηκε βάσει του προταθέντος Οργανισμού η προαναφερθείσα καθαρή για όλους λύση, το συνδικαλιστικό όργανο των αρχαιοφυλάκων απείλησε την πολιτική ηγεσία με απειρία, εάν αυτή αποφάσιζε να απαλλάξει το ΤΑΠ από την κατευθείαν και ανεξέλεγκτη πληρωμή των υπερωριών τους! (βλ. σελ. 63)

Αντίστοιχη περίπτωση είναι αυτή της επιχορήγησης του ΤΑΠ προς το Ταμείο Αλληλοβοήθειας, ένα νομικό μόρφωμα του ΥΠΠΟΑ που λαμβάνει ποσοστό 2,5% από τα έσοδα του ΤΑΠ. Μάλιστα λόγω της αύξησης των εσόδων του ΤΑΠ, οι φετινές απαιτήσεις του Ταμείου εκτινάσσονται στο ποσό των 2,3 εκ. ευρώ. Οι δαπάνες ουσιαστικά γίνονται χωρίς έλεγχο, οι εκθέσεις Ορκωτών Λογιστών περιορίζονται στη σύγκριση εσόδων και εξόδων, που τεκμηριώνονται από

τιμολόγια αμφιβόλου εγκυρότητας. Φαίνεται μάλιστα ότι μετά την κατάργηση του Ειδικού Λογαριασμού και στο ΥΠΠΟΑ, από τον οποίο το Ταμείο Αλληλοβοήθειας λάμβανε σημαντική επιχορήγηση στο παρελθόν, αυξήθηκε θεαματικά το ποσοστό από τις εισπράξεις του ΤΑΠ, που με υπουργική απόφαση πηγαίνει αυτομάτως στο Ταμείο Αλληλοβοήθειας. Πρόκειται για ένα εφεύρημα, που επιτρέπει τη διακίνηση δημόσιου χρήματος προς πάσα κατεύθυνση χωρίς έλεγχο.

Για να δοθεί τέλος στην κατάσταση αυτή και να καλυφθούν οι ανάγκες του ΥΠΠΟΑ, αλλά και να εξορθολογιστούν οι δαπάνες του Ταμείου βάσει ενός συγκεκριμένου ποσοστού, η λύση είναι τόσο απλή όσο και το αυγό του Κολόμβου: εάν πράγματι θέλουμε να εξασφαλίσουμε διαφάνεια στην πορεία του δημοσίου χρήματος θα πρέπει το σύνολο των εισπράξεων του ΤΑΠ να περιέρχονται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών του Υπουργείου, αφού αφαιρεθούν τα λειτουργικά έξοδα του ΤΑΠ και όσα απαιτούνται για την εξυπηρέτηση των πραγματικών σκοπών του. Εάν μάλιστα συμφωνηθεί ότι και οι απαλλοτριώσεις θα πληρώνονται κατ' ευθείαν από το ΥΠΠΟΑ τότε το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους θα έχει τον πλήρη έλεγχο των εσόδων και εξόδων του ΥΠΠΟΑ, όπως τον έχει για τα άλλα Υπουργεία.

Απαιτήθηκε αρκετός χρόνος για να γίνουν όλες αυτές οι διαπιστώσεις και πάνω σ' αυτές στηρίχθηκε η προσπάθεια για την εξυγίανση του Ταμείου, η οποία συμπυκνώθηκε εν πολλοίς στην πρόταση νέου Οργανισμού, προκειμένου να απαλειφθούν μεθοδεύσεις που δημιούργησαν μακροχρόνιες παθογένειες στο ΤΑΠ.

1. Ο νέος Οργανισμός του ΤΑΠ, που πρότεινε το αποπεμφθέν ΔΣ προέβλεπε:

α) Τη δημιουργία ανεπτυγμένου σύγχρονου λογιστηρίου που θα υποστηρίζεται από νέο Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων (ERP), το οποίο θα καλύπτει με αυτοματοποιημένο τρόπο τη συνολική λειτουργία του Ταμείου (εκδοτήρια εισιτηρίων, αποθήκη, πωλητήρια κλπ). Παράλληλα, ίδρυση νέων διευθύνσεων Πολιτιστικών Παραγωγών, Εκδόσεων και Εμπορίας (Marketing). Η πρώην Διεύθυνση των Εκδόσεων αποκτά χωριστό τμήμα επιστημονικών (αρχαιολογικών) εκδόσεων και τμήμα των υπολοίπων απαραίτητων εντύπων για τη διευκόλυνση του επισκέπτη (οδηγοί, φυλλάδια, χάρτες κλπ.) σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

β) Την αποδυνάμωση του ΔΣ και του Προέδρου του, που εδώ και πολύ καιρό υποκαθιστά τον μη υπάρχοντα Γενικό Διευθυντή. Η έλλειψη εξ άλλου ενός Γενικού Διευθυντή με αναμφισβήτητα ειδικά προσόντα βρίσκεται πίσω από τις περισσότερες -αν όχι όλες- τις παθογένειες του Ταμείου.

γ) Τη δημιουργία νέων οργανικών θέσεων και περιγραφή των απαιτούμενων προσόντων των ατόμων που θα τις στελεχώσουν.

δ) Τη δημιουργία θέσεων εργασίας 200 πωλητών και 60 λογιστών-διαχειριστών εγκατεστημένων σε όλες τις Εφορείες Αρχαιοτήτων της χώρας και θέσεων εργασίας οικονομολόγων, διπλωματούχων marketing και πληροφορικής. Αυτές οι θέσεις είναι η προϋπόθεση για την ορθή λειτουργία και την εκτίναξη του ΤΑΠ ως εισπρακτικού μηχανισμού του Δημοσίου.

ε) Τη δημιουργία αποθεματικού για τις απαλλοτριώσεις, έτσι ώστε όταν, βάσει του νόμου περί απαλλοτριώσεων, απαιτούνται από το ΤΑΠ βεβαιώσεις πιστώσεων, αυτές να έχουν ένα πραγματικό οικονομικό αντίκρισμα και να είναι διασφαλισμένη η πληρωμή των απαλλοτριώσεων.

στ) Περιλάμβανε επίσης πρόταση για τη δημιουργία δεύτερου αποθεματικού χρηματοδότησης για την έναρξη ή και τη συνέχιση σημαντικών έργων του ΥΠΠΟΑ, ώστε το ΤΑΠ να μετασχηματιστεί σε αναπτυξιακό φορέα για τον Πολιτισμό.

Ο Οργανισμός αυτός ενόχλησε όλους αυτούς που επί σειράν ετών επωφελούνταν από τη λειτουργία του ΤΑΠ με τις προδιαγραφές του 1977. Παρόλο που θα ήταν το απαραίτητο εργαλείο για τον εκσυγχρονισμό και την εξυγίανση του, η Υπουργός Πολιτισμού το καλοκαίρι του 2017 τον σταμάτησε δηλώνοντας ότι «έχει δεσμευθεί απέναντι στους αρχαιοφύλακες». Οι αρχαιοφύλακες βάσει έγγραφων εξαγγελιών απειλούσαν το Υπουργείο με απεργίες (Ανακοίνωση Πανελληνίας Ένωσης Υπαλλήλων Φυλάξεως Αρχαιοτήτων (ΠΕΥΦΑ). Τίτλος: Ανακοίνωση για την 24ωρη πανελλαδική απεργία στις 20/2/2017. Ημερομηνία έκδοσης 17/02/2017), εάν οι υπερωρίες τους δεν συνέχιζαν να πληρώνονται από το ΤΑΠ. Δηλαδή απειλούσαν με απεργία την πολιτική ηγεσία εάν αυτή δεν συνέχιζε να τους εξασφαλίζει την ανεξέλεγκτη αμοιβή των υπερωριών τους. (Και ... εξομολογουμένη αμαρτία ουκ έστιν αμαρτία).

Το συντελεσθέν έργο

Όπως συνεπάγεται από τα προαναφερθέντα κατά τους τελευταίους 10 μήνες της άσκησης των καθηκόντων του ΔΣ δημιουργήθηκε ένα άκρως αρνητικό κλίμα από την πολιτική ηγεσία, γιατί δυστυχώς τότε άρχισε το παιχνίδι της παρέμβασης της πολιτικής ηγεσίας στο έργο της πολιτιστικής διαχείρισης, προκειμένου να εξυπηρετηθούν συμφέροντα συνδικαλιστικών παρατάξεων. Ωστόσο μέχρι τότε το ΔΣ είχε κατορθώσει να επιβάλει, αλλά δυστυχώς όχι και να θεσμοθετήσει, όλες τις αλλαγές που είχε πετύχει έως τότε:

α) Χάραξη νέας τιμολογιακής πολιτικής.

Οι νέες τιμές των εισιτηρίων προέκυψαν μετά από προσεκτική μελέτη, λαμβάνοντας υπόψη στατιστικά στοιχεία α) από τις προσελεύσεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία της Ελλάδας, β) από τους αριθμούς των Ελλήνων επισκεπτών και γ) από τις συγκρίσεις με τις τιμές στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών. Παράλληλα, για πρώτη φορά θεσπίστηκε, μετά από ειδική μελέτη, καθολική έκπτωση 50% κατά τους πέντε χειμερινούς μήνες Νοέμβριο - Μάρτιο, με κύριο στόχο οι Έλληνες, όταν δεν υπάρχει η συμφόρηση της τουριστικής περιόδου, να μπορούν να επισκέπτονται αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία με χαμηλές τιμές. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα καθορίστηκαν τιμές χαμηλότερες και από αυτές που ίσχυαν πριν την εφαρμογή της νέας τιμολογιακής πολιτικής (π.χ. Ακρόπολη). Δεύτερος στόχος αυτής της μελέτης ήταν να ενισχυθεί ο πολιτιστικός τουρισμός κατά τους χειμερινούς μήνες, συμβάλλοντας στον ευρύτερο πρόγραμμα για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

β) Ενοποίηση συστήματος έκδοσης εισιτηρίων σε Ακρόπολη και Θέατρο Διονύσου - Εκδοτήριο εισιτηρίων ομάδων επισκεπτών (group).

Κατά τη διάρκεια της καταγραφής των αναγκών του ΤΑΠ σε πανελλήνιο επίπεδο και την εκπόνηση της μελέτης για την εγκατάσταση του ηλεκτρονικού εισιτηρίου, ενοποιήθηκαν τα συστήματα έκδοσης και ακύρωσης εισιτηρίων στην Ακρόπολη και το Θέατρο του Διονύσου, τον Σεπτέμβριο του 2016, επιτρέποντας τον καλύτερο έλεγχο των εισερχόμενων επισκεπτών. Παράλληλα, τέθηκε σε λειτουργία ένα νέο «Εκδοτήριο Εισιτηρίων Ομάδων Επισκεπτών Ακρόπολης και Θεάτρου Διονύσου», με προπαραγγελίες και ψηφιακές πληρωμές, για την εξυπηρέτηση των γκρουπ και

των ομάδων που συνοδεύονται από ξεναγό· κάτι που αυτομάτως επέτρεψε τον απόλυτο έλεγχο των εισιτηρίων κατ' ευθείαν από το ΤΑΠ, εν αναμονή της εγκατάστασης του ηλεκτρονικού εισιτηρίου. Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό: τον ίδιο μήνα καταγράφηκε αύξηση των εισιτηρίων με αξία (δηλαδή χωρίς τα εισιτήρια ελευθέρως εισόδου) κατά 18,5% στην Ακρόπολη και κατά 58,5% στο Θέατρο Διονύσου (σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2015). Στο σύνολο του έτους η Ακρόπολη παρουσίασε, λόγω της νέας τιμολογιακής πολιτικής που προαναφέρθηκε, αύξηση 9,1% και το Θέατρο Διονύσου αύξηση 36,9% των εισιτηρίων με αξία. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι στην Ακρόπολη, το 2015 με προσελεύσεις 2,1 εκ. στο σύνολο του έτους τα εισιτήρια ελευθέρως εισόδου ήταν 1 εκ., δηλαδή σχεδόν τα μισά.

Το 2016, παρόλο που η τιμή των εισιτηρίων με αξία αυξήθηκε κατά 9,1%, ο αριθμός τους άγγιξε το 1,2 εκ., ενώ τα εισιτήρια ελευθέρως εισόδου περιορίστηκαν σε περίπου 625 χιλ. καταγράφοντας μείωση 37,5%. Έτσι, τα συνολικά έσοδα του ΤΑΠ από 56,5 εκ. το 2015 εκτοξεύτηκαν σε 88,1 εκ. το 2016.

Όσον αφορά το 2017, με βάση την πορεία των εσόδων σε επίπεδο επταμήνου, η εκτίμηση είναι ότι τα συνολικά έσοδα θα προσεγγίσουν ή και θα υπερβούν τα 100 εκ. Η συνολική χρηματοδότηση του ΥΠΠΟΑ από το ΤΑΠ το 2017, βάσει του 40% που ισχύει ακόμα, θα προσεγγίσει ή και θα υπερβεί τα 60 εκ. Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος αυτό, αξίζει να αναφερθούν τα παρακάτω:

- Το 2014 το αντίστοιχο ποσό ήταν μόλις 22 εκ., δηλαδή από τότε έχει σχεδόν τριπλασιαστεί μέσα σε τρία χρόνια.
- Το ποσό του τακτικού προϋπολογισμού που προορίζεται για τη λειτουργία του ΥΠΠΟΑ είναι περίπου 45 εκ. (συνολικός τακτικός προϋπολογισμός 250 εκ., μείον δαπάνες μισθοδοσίας 150 εκ., μείον επιχορηγήσεις εποπτευόμενων φορέων περίπου 55 εκ. = 45 εκ.), δηλαδή η συνολική χρηματοδότηση δαπανών του ΥΠΠΟΑ από το ΤΑΠ είναι 1,3 φορές μεγαλύτερη από τους πόρους που λαμβάνει το ΥΠΠΟΑ από τον τακτικό προϋπολογισμό για τη λειτουργία του (χωρίς τη μισθοδοσία).

γ) Εγκατάσταση ERP και ηλεκτρονικού εισιτηρίου.

Και ενώ το ΔΣ πήρε αυτά τα μέτρα για την άμεση αύξηση των εσόδων του ΤΑΠ εκ παραλλήλου συνεργαζόμασταν πυρετωδώς για να επιτύχουμε χορηγία από τη Εθνική Τράπεζα και το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος για την εγκατάσταση ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης επιχειρησιακών πόρων (ERP) και εγκατάστασης ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-ticketing), όχι επειδή το ΤΑΠ δεν είχε τα χρήματα για να τα αγοράσει και να τα εγκαταστήσει, αλλά γιατί το προσωπικό του δεν είχε ούτε την επιθυμητή ειδικότητα, αλλά ούτε τις τρέχουσες γνώσεις για την εφαρμογή του δημόσιου λογιστικού, που σε κάθε περίπτωση καθιστούν τη διαδικασία των διαγωνισμών εξαιρετικά χρονοβόρο. Εξ αυτού του ανυπέβλητου εμπόδιου ζητήσαμε και από τους δύο χορηγούς να κάνουν στο ΤΑΠ «δωρεά εις είδος». Το έργο ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2016 και η ολοκλήρωση του προβλεπόταν τον Απρίλιο του 2018 (βλ. πίνακα 1), υπό την προϋπόθεση ότι μέχρι τότε θα έχει ολοκληρωθεί η έγκριση του Οργανισμού που η Υπουργός κράτησε στο συρτάρι της επί δέκα μήνες. Γιατί μόνο βάσει του νέου οργανισμού είναι δυνατόν να προβλεφθούν θέσεις εξειδικευμένου προσωπικού που θα είναι σε θέση να διαχειριστεί το σύνολο του συστήματος που προέβλεπε η συνδυασμένη εγκατάσταση ERP (βλ. πίνακα 2) και ηλεκτρονικού εισιτηρίου με πλήρως ελεγχόμενο access control χωρίς να ανοιγοκλείνουν παραπόρτια στους χώρους Προέβλεπε επίσης εγκατάσταση barcode απαραίτητη για τα πωλητήρια των Αρχαιολογικών Χώρων και των Μουσείων. Το σύνολο εξασφάλιζε τον πλήρη έλεγχο των εισπράξεων από το λογιστήριο του ΤΑΠ, μέσω της αυτοματοποιημένης σύνδεσής του με τα εκδοτήρια των εισιτηρίων και τα πωλητήρια. Η εφαρμογή προβλεπόταν αρχικά για την Ακρόπολη και τους γύρω αρχαιολογικούς χώρους, για το ενιαίο εισιτήριο της Αθήνας, την Κνωσό, το Μουσείο Ηρακλείου και την Αρχαία Μεσσήνη. Παραδώσαμε χρονοδιάγραμμα εγκατάστασης του συστήματος που προέβλεπε την ολοκλήρωσή του την 1/1/18, έτσι ώστε να τρέξει μια περίοδος προσαρμογής έως την 1/4/18 που αρχίζει η τουριστική περίοδος (βλ. πίνακα 1). ωστόσο η εγκατάσταση ακόμη κι αν κάποτε ολοκληρωθεί, δεν θα λειτουργήσει ποτέ σωστά εάν δεν εγκριθεί ο νέος Οργανισμός που προέβλεπε για το ΤΑΠ το κατάλληλο προσωπικό για τη διαχείριση του. Σήμερα όμως (2.12.17) είναι απολύτως προφανές, ότι το χρονοδιάγραμμα έχει τιναχτεί στον αέρα, γιατί καμιά διαδικασία δεν προχώρησε έως τώρα. Ας ελπίσουμε

ότι θα βρεθεί τρόπος συνέχισης και ολοκλήρωσης του έργου.

δ) Αύξηση της παραγωγής πωλητέων.

Στο ίδιο διάστημα το ΔΣ μελέτησε τις παθογένειες και πήρε μέτρα για την αντιμετώπισή τους αφού αποφάσισε ότι τα αντικείμενα που πρέπει να πωλούνται στα πωλητήρια του ΤΑΠ δεν πρέπει να κυκλοφορούν στην ευρεία τουριστική αγορά και χώρισε τα αντικείμενα του ΤΑΠ σε τρεις κατηγορίες: α) πιστά αντίγραφα, που φέρουν τη σφραγίδα του ΤΑΠ ενσωματωμένη στο αντικείμενο, β) απλά αντίγραφα και έργα τέχνης, και γ) ευπώλητα αντικείμενα. Προς τούτο:

1. Κατοχυρώθηκε η αποκλειστική αρμοδιότητα του ΤΑΠ, για την παραγωγή πιστών αντιγράφων (Νόμος. 4447/2016, άρθρο 26, παρ. η, θ, ι, ια, ιβ, ιγ. ΦΕΚ Α241/23.12.2016), μέτρο που θα αποδώσει μόνο με την ψήφιση του Νέου Οργανισμού, που προβλέπει είκοσιακόμη οργανικές θέσεις ειδικών τεχνιτών. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο έγιναν εκμαγεύσεις χρυσών κοσμημάτων από την έκθεση Vanity της Εφορείας Κυκλάδων, από εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης και του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, προκειμένου να αναπαραχθούν τα πρώτα πιστά αντίγραφα χρυσών κοσμημάτων, που θα πωλούνται μόνο από τα πωλητήρια του ΤΑΠ.

2. Τα απλά αντίγραφα, απαγορεύεται να έχουν τη σφραγίδα του ΤΑΠ. Μπορεί να τα παραγάγει ο οποιοσδήποτε καλλιτέχνης με οποιοσδήποτε παρεμβάσεις ενδεχομένως επιθυμεί, αφού καταβάλει συγκεκριμένο ποσό και πάρει άδεια από το ΤΑΠ. Υπεγράφη Μνημόνιο Συνεργασίας με το Εικαστικό Επιμελητήριο Ελλάδος, βάσει του οποίου θα παράγονται προς πώληση σύγχρονα έργα τέχνης, εμπνευσμένα από αρχαιολογικούς χώρους και εκθέματα μουσείων.

3. Τα ευπώλητα αντικείμενα του ΤΑΠ για να γίνουν ανταγωνιστικά στην αγορά πρέπει να αποκτώνται μέσω μεγάλων διαγωνισμών κλίμακος. Μέσω αυτών εξασφαλίζεται η απαιτούμενη ποσότητα για μεγάλο αριθμό πωλητηρίων ταυτοχρόνως, αλλά και η σημαντική μείωση στο κόστος παραγωγής. Παρόλες τις πολλαπλές αντιδράσεις στο εσωτερικό του ΤΑΠ για την παραγωγή ευπώλητων αντικειμένων κατέστη δυνατή η ολοκλήρωση διεθνούς διαγωνισμού μεγάλης κλίμακος για υφασμάτινα είδη, που βρίσκονται ήδη στα πωλητήρια. Θα ακολουθούσαν και διαγωνισμοί μεγάλης κλίμακος και για άλλα υλικά, όπως πορσελάνη, μέταλλο, συνθετικά υλικά κλπ. Ο

διαγωνισμός αυτός βασίστηκε στα αποτελέσματα του καλλιτεχνικού διαγωνισμού design, που είχε αποδώσει το 2016 εξαιρετικά σχέδια για επιλεγμένους αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία.

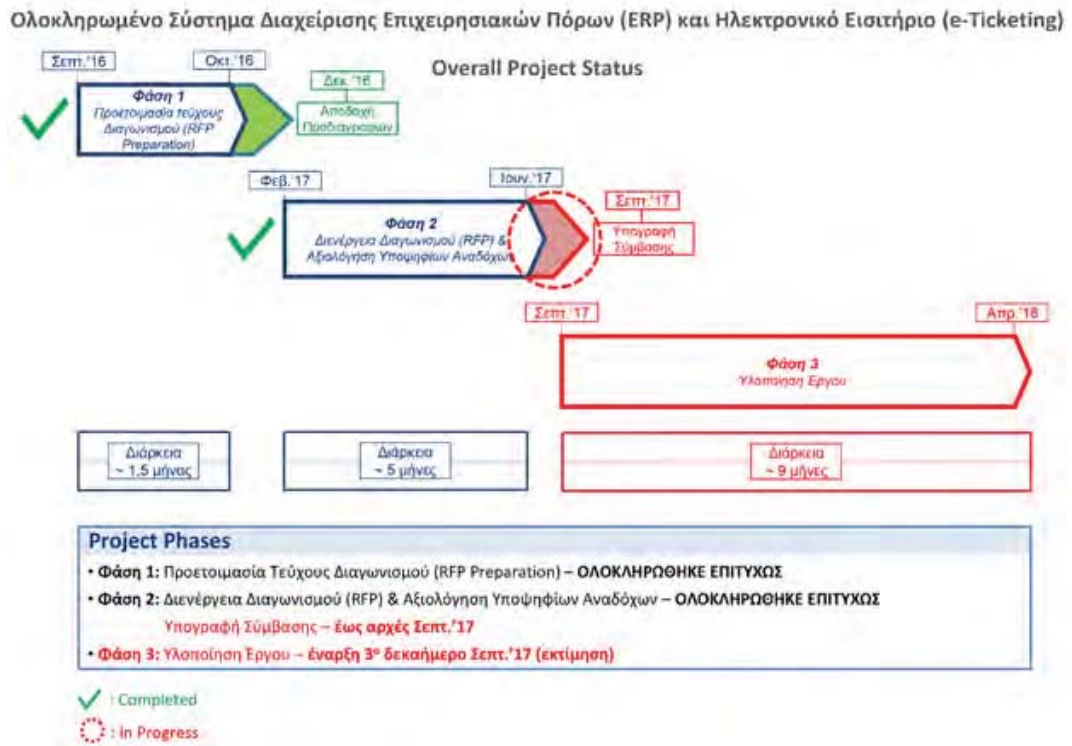
ε) Για την αναδιοργάνωση της λειτουργίας των πωλητηρίων.

Απαιτείται να ισχύσουν όλα όσα προβλέπονται στον Οργανισμό. Τα πωλητήρια του ΤΑΠ σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους ανέρχονται σήμερα σε πάνω από 80. Ωστόσο λιγότερα από 30 βρίσκονται σε χώρους με υψηλό αριθμό προσελεύσεων και μπορούν ουσιαστικά να ανταποκριθούν όχι μόνο στο κόστος λειτουργίας τους, αλλά και να αποφέρουν έσοδα στο ΤΑΠ. Μετά την εκβιαστική στάση των αρχαιοφυλάκων, που διεκδικούσαν το 12% επί των πωλήσεων (Ανακοίνωση ΠΕΥΦΑ 1/3/2016) και εν αναμονή του νέου οργανισμού, το αποπεμφθέν ΔΣ επέλεξε τα πωλητήρια να λειτουργούν μόνο κατά τη τουριστική περίοδο με πολύ αυξημένο αριθμό εκτάκτων πωλητών, για να αποφευχθεί το φαινόμενο των κλειστών πωλητηρίων, που δημιούργησαν οι αρχαιοφύλακες το καλοκαίρι του 2016.

στ) Εξυγίανση της λειτουργίας των αναψυκτηρίων.

Τα αναψυκτήρια που λειτουργούν στους αρχαιολογικούς χώρους και στα μουσεία είναι περίπου 80 σε όλη την επικράτεια. Εξ αυτών περίπου μόνον 15 είναι αυτά που ελκύουν το ενδιαφέρον των υποψηφίων αναδόχων λόγω των μεγάλων προσελεύσεων επισκεπτών στους χώρους όπου βρίσκονται. Δυστυχώς ο τρόπος της λειτουργίας τους, με ελάχιστες εξαιρέσεις, αποτελεί δυσφήμιση για τη χώρα. Βιώσαμε τη θλιβερή συμπεριφορά αναδόχων που κρατούν στα χέρια τους αναψυκτήρια που παρέχουν κάκιστες υπηρεσίες και μάλιστα ενώ η σύμβασή τους έχει λήξει, κατορθώνουν να παραμένουν στο χώρο, παρόλες τις εκκλήσεις μας στους αρμόδιους φορείς της πολιτείας. Για την επίτευξη αυστηρών προδιαγραφών κατά τη διενέργεια νέων διαγωνισμών που δεν θα μας οδηγούσαν στα ίδια αποτελέσματα, το αποπεμφθέν ΔΣ του ΤΑΠ για πρώτη φορά απευθύνθηκε σε ειδικό εκτιμητή για τη διαμόρφωση της τιμής εκκίνησης του πλειοδοτικού διαγωνισμού για τα μισθώματα των αναψυκτηρίων. Για πρώτη φορά προέβλεψε τη συμμετοχή του ΤΑΠ στα κέρδη του αναδόχου, ως ποσοστό επί του τζίρου που θα εισπράττεται επιπλέον του πάγιου εγγυημένου μισθώματος. Εως σήμερα, οι εν ενεργεία και παρανόμως εκμεταλλευόμενοι τα αναψυκτήρια ανάδοχοι έκαναν προσφυγές περί της εγκυρότητας δύο διαγωνισμών για να πετύχουν, και πέτυχαν, να ροκανίσουν τον

Πίνακας 1.
Ολοκληρωμένο
Σύστημα
Διαχείρισης
Επιχειρησιακών
Πόρων (ERP) και
Ηλεκτρονικό
Εισητήριο (e-
Ticketing).

χρόνο μέχρι την έναρξη της τουριστικής περιόδου. Τα δικαστήρια δικάωσαν το ΤΑΠ για τις ενέργειές του, αλλά ήταν πλέον αργά. Ο τρίτος διαγωνισμός ξεκίνησε ευθύς αμέσως, μετά την έκδοση των αποφάσεων του δικαστηρίου, δυστυχώς όμως, από τότε που αποπέμφθηκε το ΔΣ οι διαγωνισμοί είναι ακόμα σε εξέλιξη ...

Αξίζει επίσης να προστεθεί ότι επί σειράν ετών το ελληνικό δημόσιο πλήρωνε σκανδαλωδώς τους λογαριασμούς ΔΕΔΗΕ και ΕΥΔΑΠ πολλών αναψυκτηρίων, γιατί οι χώροι τους δεν διέθεταν χωριστούς μετρητές από τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους. Όταν οι ανάδοχοι των αναψυκτηρίων συνεργάστηκαν με τις διευθύνσεις των Μουσείων και των Εφορειών το ΔΣ του ΤΑΠ πέτυχε την εγκατάσταση χωριστών μετρητών, ωστόσο ανάμεσα στις εκκρεμότητες που παρέδωσε υπάρχουν περιοχές ολόκληρες, όπως η Ρόδος, της οποίας η Εφορεία Αρχαιοτήτων παρά τις συνεχείς οχλήσεις δεν ξεκίνησε καμία ενέργεια για το θέμα.

ζ) Απαλλοτριώσεις.

Το απελθόν ΔΣ για πρώτη φορά εφάρμοσε κανόνες προτεραιότητας για την αποζημίωση των δικαιούχων, βασισμένους στη ισονομία και ισοπολιτεία. Κατόρθωσε να εξασφαλίσει τη

Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων (ERP) και Ηλεκτρονικό Εισιτήριο (e-Ticketing)

Phase 3: Realization Timeline

Πίνακας 2. Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων (ERP) και Ηλεκτρονικό Εισιτήριο (e-Ticketing)- Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης.

συναίνεση των αρμοδίων υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ του τότε Γραφείου Υπουργού και, όχι χωρίς δυσκολία, και της Γενικής Γραμματέως. Ατυχώς και οι κανόνες αυτοί έχουν περιληφθεί στην πρόταση του νέου Οργανισμού του ΤΑΠ και θα είχαν θεσμοθετηθεί εάν ο Οργανισμός είχε εγκριθεί εγκαίρως ως έχει. Φαίνεται όμως ότι ούτε τώρα έχει γίνει αντιληπτή η κομβική σημασία του, γιατί δεν έχει προταθεί καμία διόρθωση ούτε κάποια άλλη πρόταση οργανισμού, έστω όπως την αντιλαμβάνεται η Υπουργός.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκκρεμότητες για την καταβολή αποζημιώσεων στους δικαιούχους είναι τόσο πολλές που μέχρι πρότινος, που είχαν εκταμιευθεί πάνω από 20 εκ ευρώ, εξοφλήθηκαν πολίτες των οποίων οι δεσμεύσεις των περιουσιών ανάγονται, βάσει γνωμοδοτήσεων του ΚΑΣ, ακόμη και στη δεκαετία του 1980. Είναι σαφές, λοιπόν, ότι ανάλογη εξυγίανση των διαδικασιών επιβάλλεται και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, ώστε να σταματήσουν οι μεγάλες καθυστερήσεις εις βάρος των πολιτών.

η) Στερήσεις γης.

Εκτός των απαλλοτριώσεων το ΤΑΠ πληρώνει σε ιδιώτες αποζημιώσεις για τη στέρηση χρήσης γης από την Αρχαιολογική

Υπηρεσία μέχρι να βρεθούν χρήματα και προσωπικό για να κάνουν τομές και να αποφασίσουν εάν θα απαλλοτριώσουν ή θα απελευθερώσουν το ακίνητο. Σε πολλές περιπτώσεις όμως δεν εφαρμοζόταν στο σύνολό του το άρθρο 19 του Ν.3028, που προβλέπει ότι δεν καταβάλλεται πλέον αποζημίωση σε ιδιώτες, όταν το ποσό της αποζημίωσης που τους έχει καταβληθεί, πλησιάζει την αξία του ακινήτου, γιατί τότε αναγκαστικά πρέπει να ακολουθήσει απαλλοτρίωση. Δυστυχώς, καταγράφηκαν περιπτώσεις που η αξία του ακινήτου είχε πληρωθεί μέχρι και 22 φορές. Το ΔΣ επέβαλε την εφαρμογή του νόμου δικαιώνοντας κάποιους ιδιοκτήτες, που ζητούσαν πίσω την περιουσία τους, αλλά και απήλλαξε το δημόσιο από την καταβολή μισθωμάτων εις το διηνεκές. Ο αρχαιολογικός νόμος δεν είναι δυνατόν να εφαρμόζεται επιλεκτικά και μάλιστα από τους ταγούς και τους υπευθύνους για την εφαρμογή του.

θ) Εκκαθάριση του Οργανισμού Προβολής του Ελληνικού Πολιτισμού (ΟΠΕΠ).

Ο Οργανισμός Προβολής του Ελληνικού Πολιτισμού Α.Ε. που καταργήθηκε με νόμο το έτος 2011 και τέθηκε υπό εκκαθάριση, έχει μοναδικό μέτοχο το ΤΑΠ. Η εκκαθάρισή του βρισκόταν επί σειράν ετών σε στασιμότητα γιατί-μεταξύ άλλων- από το 2009 εκκρεμούσαν οι εγκρίσεις των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας από τη Γενική Συνέλευση του μετόχου ΤΑΠ. Το ΔΣ, και πάλι με την προσωπική εργασία των μελών του, συνεργάστηκε με τον εκκαθαριστή, διερεύνησε το εξαιρετικά πολύπλοκο νομικό πλαίσιο, με σκοπό τη πρόοδο της εκκαθάρισης, πράγμα που έγινε επιτυχώς. Η εκκαθάριση δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί, διότι το επόμενο στάδιο απαιτεί κατά τον νόμο την έκδοση Υπουργικής απόφασης.

Μια χαμένη ευκαιρία

Αυτή η πορεία εξυγίανσης του ΤΑΠ σταμάτησε μετά από οκτώ περίπου μήνες προσπαθειών προκειμένου να πεισθεί η Υπουργός να συνδέσει το όνομα της με μια γενναία πράξη εξυγίανσης του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων αλλά και του Υπουργείου Πολιτισμού. Σε μία θυελλώδη συνάντηση παρουσία μελών του ΔΣ του ΤΑΠ και υψηλόβαθμων υπαλλήλων του ΥΠΠΟ δήλωσε επί τέλους ευθαρσώς ότι ο νέος Οργανισμός του ΤΑΠ δεν εγκρίνεται, γιατί έχει δεσμευθεί απέναντι στους αρχαιοφύλακες (!) και ζήτησε την παραίτηση του Συμβουλίου. Τότε το ΔΣ, πεπεισμένο ότι πράττει το καθήκον του, αρνήθηκε να παραιτηθεί και της ζήτησε να το αποπέμψει η ίδια, ζητώντας της να δηλώσει τους λόγους για τους οποίους προβαίνει σε αυτή την πράξη. Μια βδομάδα μετά απέπεμψε το ΔΣ, χωρίς ποτέ βεβαίως να εξηγήσει τους λόγους της αποπομπής του...

Δεν μπορεί κανείς να ισχυρισθεί ότι αυτή η προσπάθειά δεν θα περιείχε ελαττώματα. Αυτά θα αναδεικνύονταν αμέσως στην πράξη. Αλλά για να γίνουν οι προτάσεις πράξη απαιτείται η βούληση της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Αυτό όμως το οποίο κανείς μπορεί όχι μόνο να ισχυρισθεί, αλλά και να αποδείξει, είναι ότι δημιουργήθηκε μια εξαιρετική συγκυρία με στόχο την εξυγίανση του ΤΑΠ, η οποία χάθηκε εξαιτίας των ισορροπιών της πολιτικής και εις βάρος του τόπου. Είναι ίσως η πρώτη φορά κατά την τελευταία δεκαετία που το ΔΣ, με μικρές αντικαταστάσεις κάποιων μελών του, παρέμεινε στο ΤΑΠ υπό την ίδια πρόεδρο επί 28 μήνες. Είναι ίσως η πρώτη φορά στην ιστορία του ΤΑΠ που όλα του τα μέλη χωρίς καμία εξαίρεση αποδέχθηκαν να εργαστούν για τον κοινό σκοπό. Είναι ίσως η πρώτη φορά στην ιστορία του ΤΑΠ που τα μέλη του επελέγησαν με κριτήριο τις επιστημονικές τους ειδικότητες και δεξιότητες· γιατί τα μέλη του ανήκαν σε διαφορετικούς πολιτικούς χώρους και μερικοί από αυτούς δήλωναν ότι επί πολλά χρόνια ψηφίζουν με το ίδιο κριτήριο: «το μη χείρον ... βέλτιστον!» Τέλος γιατί όλοι μαζί δεν είχαν την αίσθηση ότι υπηρετούν μια κυβέρνηση, αλλά τον τόπο τους (!) που διανύει μια βαθιά οικονομική κρίση και ακόμη χειρότερα μια βαθιά κρίση αξιών.

Όταν απεπέμφθη το ΔΣ έμεναν ακόμα λίγοι μήνες για να λήξει η θητεία του, που δεν ήταν αρκετοί για να ολοκληρώσει το έργο του, απλώς και μόνον γιατί δεν είχε προχωρήσει η έγκριση του Οργανισμού από το υπουργικό γραφείο. Όλα τα μέλη του ΔΣ ήθελαν να αποχωρήσουν την ώρα της λήξης της τριετούς τους θητείας

τους αφήνοντας πίσω τους πρώτα έναν ισχυρό Οργανισμό, που θα υπερασπιζόταν τα πραγματικά συμφέροντα του ΤΑΠ και του ΥΠΠΟΑ, και ύστερα ένα εγκατεστημένο ηλεκτρονικό εισιτήριο με ένα ERP έτοιμο να το διαχειριστούν νέοπροσλαμβανόμενοι ειδικοί υπάλληλοι, όταν αναπόδραστα κάποια στιγμή θα ολοκληρωνόταν η διαδικασία της πρόσληψης τους βάσει του νέου οργανισμού. Αν το πρόγραμμα είχε ολοκληρωθεί το Ταμείο θα άλλαζε επί της ουσίας επωνυμία μετονομαζόμενο σε Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Πολιτιστικής Ανάπτυξης. Η λειτουργία του θα ήταν επικεντρωμένη στον απολύτως ρεαλιστικό πολλαπλασιασμό των εσόδων του, με άμεση συνέπεια την αναδιάρθρωση της λειτουργίας του ΥΠΠΟΑ, αρκεί κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του να ήταν σύμφωνη η όποια πολιτική ηγεσία του Υπουργείου, της όποιας Κυβέρνησης, για την εφαρμογή προδιαγραφών που μόνον οι ειδικοί χωρίς πολιτικές μισαλλοδοξίες και κομματικά κριτήρια, μπορούν να συντάξουν.

Χρήσιμα συμπεράσματα για την εκάστοτε πολιτική ηγεσία

Τέλος, θεωρώ χρήσιμο να καταγραφούν λίγα χρήσιμα συμπεράσματα για το μέλλον του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων, που σήμερα μοιάζει ζοφερό:

1. Χωρίς νέο Οργανισμό με διαφανείς στόχους και χωρίς υποκρυπτόμενες οικονομικές σκοπιμότητες εις βάρος του κράτους, η εξυγίανση του ΤΑΠ είναι αδύνατη.

2. Η κύρια πηγή των εσόδων του ΤΑΠ ήταν, είναι και θα παραμείνουν τα έσοδα από τα εισιτήρια. Ωστόσο η απολύτως εφικτή υγιής οργάνωση της παραγωγής τόσο των ευπώλητων αντικειμένων, όσο και η αποκλειστικότητα της διάθεσης πιστών αντιγράφων υψηλής ποιότητας μπορεί να οδηγήσουν τα έσοδα των πωλητηρίων σε αποτελέσματα ανάλογα των εσόδων από τα εισιτήρια. Σύμφωνα με όσα προέβλεπε ο προταθείς νέος Οργανισμός, ο στόχος της είσπραξης των 300 εκ. ευρώ το χρόνο, που προβλέπει η μελέτη Mckinsey, είναι εφικτός. Πρόκειται για τη μελέτη με τον τίτλο «Σχεδιασμός στρατηγικής του Τ.Α.Π.Α. με στόχο την προβολή και αξιοποίηση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς», που εξεπόνησε η εταιρεία Mckinsey and Company το 2012 ως συνέχεια του στόχου «Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά». Αυτό καταδεικνύει ότι και τα προηγούμενα ΔΣ του ΤΑΠ είχαν οδηγηθεί στις ίδιες διαπιστώσεις και είχαν προσπαθήσει για τη θεραπεία των παθογενειών του. Δεν άφησαν καμμένη γη, αντιθέτως έκαναν ότι η εκάστοτε συγκυρία

τους επέτρεπε. Η γη κήκε από την πολιτική που από πολύ νωρίς μετέτρεψε το ΥΠΠΟΑ σε Υπουργείο β' κατηγορίας, χρήσιμο για την τήρηση κομματικών ισορροπιών, δια της πολλά υποσχόμενης υπουργοποίησης, που δεν χωράνε όλες στα μεγάλα Υπουργεία.

3. Πρέπει πρωτίστως να γίνει κατανοητό από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία ότι η αύξηση των εσόδων του ΥΠΠΟΑ, που θα προέρχονται από το ΤΑΠ δεν είναι δυνατόν να σημάνει τη μείωση των χρημάτων που αναλογούν κάθε χρόνο στο ΥΠΠΟΑ από τον κρατικό προϋπολογισμό. Δεν χρειάζεται το ΥΠΠΟΑ της Ελλάδας να εφευρίσκει *by passes* για να ανταποκριθεί στις ανάγκες του. Είναι σαφές ότι οι εκάστοτε κυβερνώντες στηρίζουν ένα μεγάλο μέρος των εσόδων του κράτους στον ποιοτικό τουρισμό και αυτός δεν μπορεί να υπάρξει εάν οι χώροι υποδοχής των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία που ανήκουν στο δημόσιο, είναι υποβαθμισμένοι. Σήμερα δυστυχώς τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι της Ελλάδας δεν είναι σε θέση να δημιουργούν τη συνεχή εντύπωση μιας ποιοτικής υποδοχής.

4. Πρέπει κυρίως το Υπουργείο Οικονομικών να κατανοήσει ότι η αύξηση των λειτουργικών εξόδων του ΤΑΠ θα σημάνει πολλαπλασιασμό των εσόδων του Ταμείου, του Υπουργείου και του Κράτους. Η εκμετάλλευση του πολιτιστικού αποθέματος της χώρας μπορεί να γίνει η μεγαλύτερη πηγή εσόδων για την Ελλάδα και να αποδώσει πολλαπλάσια.

5. Τέλος, ας γινόταν κάποτε το εκάστοτε κυβερνών κόμμα να εξαιρέσει το ΥΠΠΟΑ από τις γνωστές πολιτικές σκοπιμότητες και παρεμβάσεις, γιατί αυτό αποβαίνει, κατά τεκμήριο πλέον, εις βάρος του κράτους που έχει κληθεί να το υπηρετήσει ως κυβέρνηση.

Ίσως τότε να συνειδητοποιήσουμε τι εννοούμε όταν λέμε ότι ο πολιτισμός είναι η «βαριά βιομηχανία» της Ελλάδας. Το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Πολιτιστικής Ανάπτυξης δεν θα γίνει ποτέ. Ας ελπίσουμε ότι θα βρεθεί ο τρόπος κάτι καλύτερο να δημιουργηθεί στο μέλλον ώστε το ελληνικό δημόσιο να πάψει να μετράει κάποια στιγμή τις απώλειες των εσόδων του.